

Stenalder

Målgruppe: 5.-10. klasse, Ungdomsuddannelser, Voksenuddannelser

Stenalder

Beskrivelse

Dansk dokumentarserie i ti dele. Én fascinerende historie om tusindvis af år, hvor vores land bliver skabt ud af is og vand og hvor de første danskere ankommer til vores egn. Det bliver en rejse ind i urtiden og det liv, som urtidsjægerne har levet i skovene og ved havet og helt frem til bondestenalderen. Gennem skeletfund afslører eksperter, hvordan vores forfædre har set ud i stenalderen og hvorfor stenaldermennesket byggede de imponerende jættestuer, som ligger overalt i det danske.

Pædagogisk note

Tv-serien "Historien om Danmark" (1) Stenalderen giver eleven et levende og fagligt veldokumenteret indblik i stenalderens problemstillinger fra klimaforandringer til konfliktløsning. Den pædagogiske vejledning indeholder fem elevspørgsmål og lærersvar, der kan bruges som undervisningsopstart og/eller med kildekritisk sigte efter udsendelsen. Se link nedenfor under "supplerende materialer".

Kapiteloversigt og kapitelindhold

Kapitelsæt: Historien om Danmark. Stenalder.

01:	Indledning.
De første mennesker bosætter sig i vores land og må tilpasse sig klima og natur.	00:00:00
02:	23.000-15.000 år siden.
For 23.000 år siden er det meste af den nordlige halvkugle dækket af et tyk lag is og sne. Under isen ligger ét stort landområde, der strækker sig fra det nuværende Storbritannien til Sibirien. Da isen trækker sig tilbage fremkommer et goldt gletsjerlandskab uden vegetation, dyr og mennesker. Langsom spirer planter frem og forskelligartede dyr indvandrer.	00:02:46
03:	Rensdyrjægerne
For omkring 15.000 år siden indvandrer de første mennesker fra det sydlige Europa til det område, der siden bliver til Danmark. - Rensdyrjægerne, for hvem rensdyr udgør det fulde eksistensgrundlag. De vandrer omkring og leder efter flokke af rensdyr, som de med simple våben nedlægger. Dyrene betyder både mad, tøj, telte, redskaber og våben og det er vigtigt, at deres erfaringer bliver overført fra generation til generation.	00:07:43
04:	Skovjægerne
De næste tusinder af år bliver klimaet efterhånden varmere og rensdyrene søger nordpå. Da istiden i 11.700 endegyldigt er forbi forandrer landskabet sig fra tundra til skovland og nye byttedyr kommer til. Birkeskove skyder op og selve landområdet hæver sig i takt med at isen smelter. Smeltevand skaber vores bælter, Øresund og Limfjorden og i skovene kan menneskene både jage og samle.	00:11:52
05:	De tidligste mennesker
Koelbjergkvinden bliver fundet i 1941 i en tørvemose på Fyn. Det er det ældste menneskefund i Danmark. Kvinden er 25 år ved sin død, lille og med kraftige knogler. Hun har slidte tænder og er mørk i huden. Det er livsvigtigt at både mænd og kvinder kan jage.	00:14:50
06:	Hunden
På denne tid har de små jægerfamilie også god hjælp i deres hunde, både som jagthunde og vagthunde.	00:17:54

-
- 07: Fødekilderne 00:18:52**
Skovjægerne er afhængige af deres fangst og jager mange forskellige dyr, bl.a. uroksen. Men skoven rummer også mange andre fødekilder som planter, frugter og æg.
- 08: Kvinden er en mand 00:21:05**
Koelbjergkvindens skelet er det ældste skelet fundet i Danmark. Det er godt bevaret og de nyeste dna-undersøgelser afslører at kvinden er en mand.
- 09: Det åndelige liv. 00:22:50**
Også på denne tid har mennesket haft behov for at kunne forklare det uforklarlige, - naturfænomener, en dårlig jagt, sygdom og lign. Jægerfolket tror på, at alt har en ånd og amuletter og ritualer vidner om en naturtro og en kontakt til denne ånde verden. Her spiller shamanerne en større rolle, da de kunne skabe kontakt til ånderne.
- 10: Naturforandringer 00:26:32**
I løbet af 900 år stiger vandstanden i havene med mellem 18 og 30 meter som følge af et varmere klima. Derved opstår nye kystlinjer i Danmark.
- 11: Kystjægerne 00:27:39**
Mod slutningen af jægerstenalderen stiger temperaturen i landet. Med det ny fugtige klima breder en ufremkommelig og sumpet regnskov sig og befolkningen søger mod kysten og havet. De første permanente bopladser opstår langs kysterne og der sker en stor udvikling inden for fiskeriet, som nu bliver den vigtigste fødekilde.
- 12: Livet på og omkring bopladserne 00:30:40**
Stammefolket udvikler og indsamler vigtig viden om planter, føde, redskaber og byggeteknikker.
- 13: Fra jæger- og samlerkultur til agerbrug 00:35:12**
I Centraleuropa og Mellemøsten har man længe dyrket korn og haft agerbrug. Det har betydet en stabil fødekilde, som grundlæggende har betydet en vækst og udvikling også på andre områder. Byer er opstået, moskeer bygget og konger regerer - civilisationen udvikles. Enkelte af disse bønder har søgt mod nord og Skandinavien for at finde nyt land.
- 14: Grave i Vedbæk 00:38:52**
Gennemsnitslevealderen var ca. 35 år. I Vedbæk har man fundet 20 grave - en vigtig kilde til viden om livet som jager-samler.
- 15: Bondestenalderen 00:43:10**
For 6000 år siden tager de første mennesker rejsen fra Europa mod nord, en ikke helt ufarlig tur. De søger efter land til deres stammer, men ikke alle steder bliver de modtaget med åbne arme. Med sig har de både korn og køer, og det kommer til at ændre livet i Danmark for altid. Agerbruget opstår og markerer overgangen fra jæger- til bondestenalder.
- 16: Fart på udviklingen 00:48:30**
Der sker en drastisk udvikling i landet på bare få hundrede år. Civilisationen udvikles hurtigt, men indvandringen betyder også nye sygdomme, man ikke tidligere har kendt.
- 17: Gravmonumenter 00:49:44**
Efterhånden som befolkningen øges og bliver mere bofaste, ændres også deres begravelsesritualer. Stammerne føler større og større tilhørsforhold til deres jord og der opstår et behov for at forsvare den. På denne tid opstår gravhøje, først som langhøje, siden som stendysser. Disse monumenter fungerer også som en markering af territorier. For omkring 5000 år siden bliver jættestuerne bygget. Det er nogle imponerende bygningsværker, hvori de afdødes knogler og ejendele bliver lagt. Jættestuerne bliver ligesom stendysserne brugt gennem flere generationer.
-

18: Flint 00:55:14

Mod slutningen af stenalderen udvinder man flint i miner og man ser en udvikling i flintsmedenes teknikker. De mange økser, der bruges til at fælde de store skovområder, tager i højere og højere grad form efter de økser i bronze og andre metaller, der indføres til landet sydfra.

19: Afslutning 00:57:31

Afrunding og et blik ind i næste afsnit og næste periode i Danmarks historie, bronzealderen.

Links

Ideer til din undervisning

<https://cfu.kp.dk/fag/historie/>